

У зв'язку з цим доцільно організувати роботу по профілактиці мужолозтва і лесбіянства із залученням представників усіх відділів і служб установи (оперативного, безпеки, виховного, медчастини та ін.), а також в тісній взаємодії з установами охорони здоров'я. В зв'язку з цим необхідно конкретно розподілити обов'язки кожного з вищезгаданих підрозділів для попередження девіантної сексуальної поведінки засуджених в установах виконання покарань.

Так оперативному відділу слід ставити на облік декілька додаткових категорій засуджених (наприклад, осіб з низьким соціальним статусом) для посиленого контролю за їх поведінкою і виявленням вчинюваних ними злочинів і порушень : - "авторитетів" серед осіб з низьким соціальним статусом (у жіночих колоніях - мужоподібних лесбіянок, що живуть разом з декількома жінками); - осіб, які знаходяться на нижчому ступені неформальних сходів навіть серед засуджених з низьким соціальним статусом; - осіб, схильних до здійснення актів насильницького мужолозтва; - осіб, що вчинили злочини, передбачені ст.ст. 152-156 КК України.

Також, формуючи заходи попередження сексуальних відхилень засуджених, необхідно враховувати, що окрім мужолозтва і лесбіянства у виправних установах мають місце й інші прояви девіантної сексуальної поведінки засуджених (некрофілія, зоофілія, фетишизм, садизм, ексгібіціонізм тощо), які формально не є злісними порушеннями встановленого порядку відбуття покарання. Отже, необхідність розробки комплексу заходів (організаційних, режимних, медичних, правових та ін.) по профілактиці девіантної сексуальної поведінки засуджених цілком очевидна, оскільки підвищить ефективність протидії даним негативним проявам і позитивно вплине на стан оперативної обстановки в установах виконання покарань.

ІНДИВІДУАЛЬНЕ ВІКТИМОЛОГІЧНЕ ЗАПОБІГАННЯ ЗЛОЧИНАМУ МІСЦЯХ ПОЗБАВЛЕННЯ ВОЛІ

Наливайко В.С., кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри кримінального права і процесу Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки,

Кондратішина В.В., кандидат юридичних наук, доцент кафедри кримінального права і процесу Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки,

У наукових джерелах, зокрема В. Д. Малков, під індивідуальним запобіганням злочинності (індивідуальною профілактикою) розуміють діяльність державних і недержавних органів, організацій та їх представників із виявлення осіб, від яких, виходячи з їх поведінки, можна очікувати вчинення злочинів, здійснення впливу на них та оточуюче середовище з метою позитивної корекції їх поведінки,

ліквідації або нейтралізації криміногенних факторів, що діють у цьому середовищі.

Інші вчені (О. М. Джу́жа, В. В. Васи́левич, Є. М. Моїсеєв) вважають, що це тільки "...діяльність, спрямована на корекцію особи з метою недопущення вчинення нею злочину", хоча в подальшому в цей зміст вносять і ті елементи, що зазначені вище.

Є й науковці (А. І. Алексеєв, С. І. Герасимов, А. Я. Сухарев), які переконані, що індивідуальна профілактика спрямована на виявлення та усунення (блокування, нейтралізацію) криміногенних факторів, безпосередньо пов'язаних з поведінкою, способом життя, мікросередовищем таких осіб.

Та попри ці та інші відмінності, що можна знайти у роботах кримінологів щодо цього поняття, слід погодитись з методологічним висновком, який щодо цього зробив А. П. Закалюк, а саме: "Наскільки обґрунтованим і предметним є уявлення про детермінанти злочинності та злочинних проявів, їхнє детермінуюче значення, передусім спричинююче та обумовлююче як причин і сприяючих їм умов, настільки адресно точно та з урахуванням предметної значущості можна визначити об'єкти запобіжної дії на ці детермінанти та розподілити ці об'єкти залежно від міри їх значущості і відповідної черговості здійснення такої дії".

Аналогічну оцінку в цьому контексті зробив і В. В. Голіна: "Злочинність – вихідне, базове поняття кримінології, і той, хто її досліджує, зобов'язаний вирішити найважливіше концептуальне питання щодо її розуміння".

Виходячи з означених методологічних засад, у цій роботі зроблено спробу сформулювати й поняття індивідуального віктимологічного запобігання злочинам у місцях позбавлення волі, яке досі відсутнє на теоретичному рівні. У науковій літературі йдеться лише про такий вид віктимологічного запобігання злочинам взагалі.

Зокрема, Ю. В. Баулін та В. І. Борисов під індивідуальним віктимологічним запобіганням розуміють різновид випереджальної профілактичної діяльності, спрямованої на конкретну особу з підвищеним рівнем віктимності з метою недопущення стосовно неї кримінального посягання.

В наукових джерелах (А. І. Герасимов, С. І. Герасимов, А. Я. Сухарев) трапляються й інші визначення цього поняття, а саме: "...це заходи, що дозволяють забезпечити особисту безпеку можливої жертви злочину".

Ю. Ф. Іванов у віктимологічній профілактиці вирізняє два основних напрями запобіжних заходів, об'єктами яких є віктимологічні ситуації, серед яких індивідуальну профілактику він відносить до віктимологічної профілактики, що спрямована безпосередньо на потенційних і реальних жертв.

Ряд інших вчених переконані, що індивідуальний рівень віктимологічного запобігання охоплює профілактичні заходи стосовно осіб, які, враховуючи їхню поведінку або сукупність особистісних характеристик, можуть із великою ймовірністю стати жертвами злочинів.

Якщо узагальнити зазначені та інші підходи науковців, то можна вивести таке визначення поняття “індивідуального віктимологічного запобігання злочинам у місцях позбавлення волі” як особливого порівняно із загальним явищем, а саме: “...Це особливий вид віктимологічного запобігання злочинам, що здійснюється персоналом установ виконання покарань і слідчих ізоляторів спільно з іншими суб’єктами профілактики злочинів і спрямований на виявлення й забезпечення особистої безпеки засуджених та інших осіб із підвищеним рівнем віктимності”.

ПРОФІЛАКТИЧНА РОБОТА З НЕПОВНОЛІТНИМИ У ВИХОВНИХ КОЛОНІЯХ

Волянюк О.Д., адюнкт кафедри кримінології та кримінально-виконавчого права НАВС

Профілактику слід починати з з’ясування способу життя особи неповнолітнього тому що це той індикатор, який допомагає вловити всі тонкощі поведінки і спілкування підлітка та дозволяє визначити ступінь його виправлення. У характеристиці способу життя вихованців у виправних колоніях необхідно враховувати наступні показники: рівень освіти неповнолітніх та стан їх захворювання на період засудження. Так хворих на алкоголізм і тих, що зловживають алкоголем збільшився у 2,5 рази, хворих на наркоманію та вживають наркотичні засоби - в 12 разів, хворих на туберкульоз - у 33 рази. Більше 25% підлітків, що потрапляють у виховні колонії, мають дефіцит ваги в різних стадіях. Практично третина підлітків мають різні відхилення у психічному розвитку. Переважна частина вихованців не має освіти, відповідного зросту. Кожен десятий-сирота або залишився без піклування батьків.

Для надання відповідного виховного впливу на ту чи іншу категорію засуджених (в залежності від умов відбування покарання) необхідна їх класифікація. В залежності від категорії, до якої віднесено засуджений, до нього повинні застосовуватися відповідні прийоми і способи профілактичної роботи, підібрані на основі педагогічної доцільності та обґрунтованості.

Правильна, науково обґрунтована організація виховної роботи вимагає врахування різних факторів, у тому числі що стосуються мотиваційного середовища формування поведінкових установок. У даному випадку важливе значення має вивчення найпоширеніших